

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Prawne i instytucjonalne aspekty międzynarodowej współpracy w zakresie bezpieczeństwa energetycznego	27
1. Wprowadzenie	27
2. Współpraca na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w ramach ONZ	28
2.1. Konwencja o prawie morza	28
2.2. Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej	31
3. Współpraca na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w ramach OECD	32
3.1. Międzynarodowa Agencja Energetyczna	32
3.2. Agencja Energii Nuklearnej	34
4. Próba uregulowania zasad globalnego rynku energetycznego na przykładzie Traktatu Karty Energetycznej	35
5. Zaangażowanie Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w sprawy bezpieczeństwa energetycznego	40
6. Problematyka bezpieczeństwa energetycznego podczas szczytów Grupy G8	42
7. Znaczenie OPEC dla globalnego bezpieczeństwa energetycznego	44
8. Pozarządowa współpraca dotycząca problematyki energetycznej na przykładzie prac Światowej Rady Energetycznej	45
9. Bezpieczeństwo energetyczne a międzynarodowa ochrona środowiska	46
9.1. Koncepcja „zrównoważonego rozwoju” a bezpieczeństwo energetyczne	46
9.2. Zmiany klimatyczne	48

9.2.1. Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	51
9.2.2. Protokół z Kioto do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	52
9.3. Ocena oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych inwestycji energetycznych w świetle konwencji z Espoo	55
9.4. Społeczeństwo a infrastruktura energetyczna w świetle konwencji z Aarhus	57
10. Wnioski	59

Rozdział II

Bezpieczeństwo energetyczne w prawie pierwotnym UE/EWEA

i proces kształtowania polityki energetycznej UE	61
1. Wprowadzenie	61
2. Prawo pierwotne UE/EWEA	62
2.1. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali	62
2.2. Traktaty rzymskie	64
2.2.1. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą	64
2.2.2. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	66
2.3. Traktaty rewizyjne i akcesyjne	68
2.4. Traktat z Lizbony	75
3. Proces kształtowania polityki energetycznej UE	82
3.1. Etapy budowy polityki energetycznej UE	83
3.2. Wpływ pierwszego kryzysu naftowego na proces kształtowania polityki energetycznej UE (lata 1951–1973)	85
3.3. Wpływ drugiego kryzysu naftowego na proces kształtowania polityki energetycznej UE (lata 1974–1982)	87
3.4. Okres stabilizacji w pracach nad polityką energetyczną UE (lata 1983–1991)	89
3.5. Znaczenie pierwszego pakietu energetycznego dla liberalizacji unijnego sektora energetycznego (lata 1992–2000)	92
3.6. Drugi pakiet energetyczny jako impuls dla rozpoczęcia prac nad pełną liberalizacją sektora energetycznego (lata 2001–2006)	98
3.7. Kompleksowa wizja polityki energetycznej UE i impuls dla zmian w sektorze energetycznym (lata 2007–2010)	100

4. Wnioski	108
------------------	-----

Rozdział III

Bezpieczeństwo energetyczne w świetle prawa pochodnego UE	111
1. Wprowadzenie	111
2. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej	112
3. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego	127
4. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw ropy naftowej i produktów ropopochodnych	145
5. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw węgla	153
6. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii jądrowej ...	157
6.1. Umowy międzynarodowe wiążące EWEA w zakresie energetyki jądrowej	158
6.2. Akty prawa pochodnego	159
7. Akty prawne dotyczące promocji odnawialnych źródeł energii	162
8. Transeuropejskie sieci energetyczne (TEN-E)	168
8.1. Koncepcja sieci transeuropejskich (TEN)	168
8.2. Finansowanie sieci transeuropejskich	170
8.3. Rozwój prawa pochodnego UE w dziedzinie transeuropejskich sieci energetycznych	173
8.4. Gazociąg Północny w świetle przepisów dotyczących transeuropejskich sieci energetycznych	174
8.5. Znaczenie transeuropejskich sieci energetycznych	179
9. Akty prawne dotyczące efektywnego korzystania z energii	180
10. Ochrona środowiska a bezpieczeństwo energetyczne	187
10.1. System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w UE	187
10.2. Znaczenie wyroków SUE w sprawach T-183/07 i T-263/07 dla bezpieczeństwa energetycznego państw członkowskich UE	196
10.3. Redukcja emisji innych zanieczyszczeń do powietrza	199
11. Wnioski	203

Rozdział IV

Bezpieczeństwo energetyczne UE a ograniczenia swobód rynku wewnętrznego	207
1. Wprowadzenie	207
2. Energia na rynku wewnętrznym	209

3.	Ograniczanie swobody przepływu towarów w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego	210
4.	Ograniczanie swobody przepływu kapitału w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego	215
5.	Ograniczanie swobodnej konkurencji w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego	230
5.1.	Obowiązek dostosowania energetycznych monopolii państwowych o charakterze handlowym	230
5.2.	Przekształcenia własnościowe w sektorze energetycznym jako efekt jego demonopolizacji	235
5.3.	Znaczenie przedsiębiorstw publicznych oraz świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym dla bezpieczeństwa energetycznego	242
5.4.	Porozumienia przedsiębiorstw energetycznych ograniczające konkurencję	248
5.5.	Nadużywanie przez przedsiębiorstwa pozycji dominującej w sektorze energetycznym	256
5.6.	Kontrola koncentracji przedsiębiorstw w sektorze energetycznym	260
5.7.	Udzielanie przedsiębiorstwom działającym w sektorze energetycznym pomocy publicznej niezgodnej z rynkiem wewnętrznym	266
6.	Ograniczanie swobody działalności gospodarczej w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego	274
6.1.	Koncesjonowanie prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze energetycznym	274
6.2.	Zatwierdzanie taryf jako sposób kontroli cen energii	276
6.3.	Stosowanie przymusu wobec spółek energetycznych w celu osiągnięcia zamierzonych przez państwo celów	281
7.	Wnioski	287

Rozdział V

Środki realizacji polityki UE w zakresie zapewnienia

bezpieczeństwa energetycznego	289
1. Wprowadzenie	289
2. Znaczenie kluczowych elementów procesu liberalizacji rynku energetycznego dla bezpieczeństwa energetycznego	292

2.1.	Oddzielenie niektórych usług energetycznych od innych usług poprzez tzw. rozdział (unbundling)	295
2.2.	Zasada dostępu stron trzecich do sieci (TPA)	304
2.3.	Znaczenie regulatorów rynku energetycznego dla umocnienia konkurencji	310
2.4.	Ochrona odbiorców końcowych energii elektrycznej i gazu	313
3.	Różnicowanie typów paliw, źródeł dostaw i stosowanych technologii (dywersyfikacja)	317
4.	Ścisła współpraca pomiędzy państwami członkowskimi w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego	319
4.1.	Działania inicjowane przez Komisję Europejską	320
4.1.1.	Sieć Korespondentów Bezpieczeństwa Energetycznego	320
4.1.2.	Agencje energetyczne	321
4.1.3.	Berlińskie Forum Paliw Kopalnych	322
4.1.4.	Madryckie Forum Regulatorów w Sektorze Gazu Ziemnego	321
4.1.5.	Florenckie Forum Regulatorów w Sektorze Energii Elektrycznej	324
4.1.6.	Amsterdamskie Forum Zrównoważonej Energii ...	325
4.1.7.	Europejska Grupa Regulatorów Rynku Energii Elektrycznej i Gazu	326
4.2.	Współpraca między organami regulacji sektorów energetycznych państw członkowskich i nieczłonkowskich UE	328
4.3.	Projekt Europejskiego Traktatu Bezpieczeństwa Energetycznego	331
5.	Promocja odnawialnych źródeł energii	335
6.	Promocja energii jądrowej	339
7.	Racjonalne korzystanie z energii	341
8.	Innowacyjność i nowe technologie energetyczne	343
9.	Stosowanie przymusu w ramach promocji odnawialnych źródeł energii	345
10.	Finansowanie z budżetu UE działań służących zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego	347
11.	Rozbudowa kluczowej infrastruktury energetycznej	349

12. Poszukiwanie nowych złóż surowców energetycznych	352
13. Wnioski	355
Rozdział VI	
Zewnętrzna polityka energetyczna UE	358
1. Wprowadzenie	358
2. Współpraca w ramach regionalnych form instytucjonalnych	361
2.1. Współpraca w ramach Wspólnoty Energetycznej	362
2.2. Współpraca w rejonie Kaukazu i Azji Centralnej	365
2.2.1. Inicjatywa Baku	366
2.2.2. Program INOGATE	367
2.2.3. Współpraca bilateralna	369
2.3. Współpraca Energetyczna Regionu Morza Bałtyckiego	370
2.4. Współpraca Euro-Śródziemnomorska	371
2.5. Nordycki rynek energii	374
2.6. Iberyjski Rynek Energii Elektrycznej	375
3. Współpraca UE z innymi ugrupowaniami międzynarodowymi	376
3.1. Współpraca UE z Międzynarodową Agencją Energetyczną	376
3.2. Udział UE w spotkaniach Grupy G8	378
3.3. Współpraca UE z OPEC	380
3.4. Udział UE w pracach Międzynarodowego Forum Energetycznego	382
3.5. Współpraca UE z Bankiem Światowym	383
4. Współpraca bilateralna w dziedzinie energetyki między UE a niektórymi państwami trzecimi	385
4.1. Współpraca energetyczna UE z Brazylią	385
4.2. Współpraca energetyczna UE z Chinami	386
4.3. Współpraca energetyczna UE z Indiami	388
4.4. Współpraca energetyczna UE z Norwegią	389
4.5. Współpraca energetyczna UE z Rosją	390
4.6. Współpraca energetyczna UE z Ukrainą	394
4.7. Współpraca energetyczna UE z USA	396
5. Wnioski	398
Zakończenie	401
Wykaz aktów prawnych.....	407
Wykaz orzecznictwa.....	440
Bibliografia	446